

Det "osynliga" kriget: om kulturen

Mer än tidigare i mänsklighetens historia omfattar världens konflikter idag långt mer än det fruktansvärda vapenvåldet. Det mest djupgående och avgörande slaget äger rum på mer symbolisk mark. Hur Kuba drabbas av detta krig och hur vi kan bemöta det debatteras på många håll i landet.

Juventud Rebelde 2015-01-13

Varats kultur, för att vinna kulturkriget Enrique Ubieta Gómez

Frågan om undergrävande verksamhet är komplicerad och måste bedömas som en sida av kulturkriget. Till att börja med måste fienden identifieras, det handlar inte om ett specifikt land.

Kuba uppnådde sin självständighet just när kapitalismen gick över i sitt imperialistiska stadium. Kapitalismen som system bygger på ständig utvidgning av geografiska områden och marknader. De första och andra världskrigen uppstod ur imperialistisk kamp om uppdelningen av världen.

USA-kapitalismen utvidgades genom erövring västerut och förstörelse av urfolkens kulturer för att sedan tillskansa sig över halva Mexiko. Kubas historiska konflikt med USA beror på imperialismens inneboende natur.

Livsstilar, levnadsmönster, lycka

Fienden till det Kuba vi bygger är imperialismen. Det handlar om utvecklingen av olika livsstilar, levnadsmönster och föreställningar om lycka som motsätter sig och vederlägger kapitalismens "ägandets kultur" som är den förhärskande i världen.

Dess undergrävande verksamhet måste ses i två utgångspunkter: en första, som inte märks, är själva reproduktionen av systemets värderingar genom de så kallade kulturindustrier som skapar och återskapar en fantasiverklighet grundad på "ägandets kultur". Så har pressens och tevens skvallersidor en ideologisk funktion när de framhåller miljonärer som samhällets hjältar (affärsmän, kungligheter, rika artister osv).

Kapitalistiska fantasivärldens värderingar

Det är bilder som skapas och når överallt och utövar stort inflytande: Hollywood, Grammypriserna, Baseballs Superliga, etc som tillsammans bildar en struktur som genom sitt stjärnsystem reproducerar "ägandekulturens" innersta väsen. Stjärnstatusen varierar med hur mycket pengar de tjänar och inte så mycket med deras särskilda förmågor och kvalitet. Det är ett system underordnat marknaden och som genom marknaden skapar ideologin. Allt når Kuba. Det finns i kubansk teve och i de "filmpaket"* som sprids veckovis, det finns på Internet. Men det görs inte specifikt för Kuba, utan för att inga fler Kuba ska uppstå.

Programmerad undergrävande verksamhet

Ett annat perspektiv, som är det vi vanligtvis utgår från när vi funderar på begreppet undergrävande verksamhet, är det vi kallar "programmerade insatser". Det handlar då

inte bara om den globala reproduktionen av kapitalismens värderingar, utan om riktade insatser på miljontals dollar för att störta ett motsatssystem som upprättats i ett visst land, som vårt. De kanaliseras som stipendier, misstänkliggöranden, besvikelseodling, splittringsförsök, idiotiserande program, kapitalismen säljer bilder och drömmar men aldrig förklaringar, den rider bekvämt på funktionell analfabetism. Socialismen däremot, fordrar att folk studerar, utbildar sig, tänker, kan urskilja, ha en kritisk inställning till allt de ser.

Målet för denna programmerade insats är att störta det socialistiska systemet – inte bara att byta ut regeringen. Kapitalismen erkänner inte att det skulle kunna finnas ett annat sätt att organisera samhället än det kapitalistiska, det som grundar sig på "ägandets kultur".

Vår styrka, vår arvedel: José Martí's verk.

Hur förhåller det sig till dagens verklighet, till vårt anspråk på att bygga ett alternativ till den kapitalistiska vägen? Till att börja med har vi rättensöret för Martí's politiska praktik: "med jordens fattiga vill jag dela mitt öde". Martí väljer de fattiga och vår revolution är de fattigas, av de fattiga, för de fattiga.

Marxism kan bara förstås som ett redskap i de fattigas tjänst. För att vara revolutionärer måste vi med själ och hjärta engagera oss för jordens fördömda, inte bara i ord utan i själva den praktiska politiken. Den som aldrig i praktiken har verkat för social rättvisa – den som inte deltar aktivt i landets politiska och sociala liv, som inte konsekvent följer varken Marx eller Martí, kan heller inte kan betraktas som revolutionär.

Varats kultur

Martí föredrog "varats kultur" och motsatte sig "ägandetskultur". Vi behöver inte göra Martí till marxist – som han inte heller var – eller en förespråkare för socialismen som vi förstår den idag. Men hans uppfattning om "en varats kultur" utgör grund för en antikapitalistisk ideologi. Det handlar inte om att ta avstånd från att ha vad som behövs. Utan att i socialismen ligger människans värde i vad hon är, inte vad hon har.

Andra aspekter av Martí's tänkande är också giltiga idag som hans antiimperialism och hans insikt om nödvändigheten av Latinamerikas enande. Hans idé om enighet inom ramen för mångfalden av källor och rötter, urfolk, afrikaner, europeer: hans krav att vi ska skapa nytt, kreativt. Detta är ett komplicerat krig med många fronter, men vi har en enorm styrka i vår kulturtradition som stöder sig på Martí, den som ledde oss till revolutionen.

Översättning och redigering Eva Björklund